

НАПРЯМ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Андрухович Дана Романівна

*аспірант кафедри економіки, підприємництва
та економічної безпеки*

*Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи
Державного податкового університету*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-291-6-13>

ДОПОМОГА СУБ'ЄКТАМ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коли країна перебуває у стані війни пріоритетним завданням уряду є не тільки запуск алгоритму відбудови економіки України, а й забезпечення безперервності функціонування бізнесу в поточному середовищі.

Ефективне управління бізнесом можливе лише при сприятливому зовнішньому середовищі. Зовнішнє середовище підприємництва являє собою сукупність сприятливих соціальних, економічних, правових і психологічних умов, які формуються, в тому числі, певною державною політикою, спрямованою на їх успішне формування і розвиток. Формування сприятливого зовнішнього середовища – процес керований. Практика управління не може бути розпорядчою або адміністративною. В основі даної практики лежать заходи, пов'язані не з прямим впливом на компанії, а зі створенням умов для їх виникнення [1, с. 129].

Участь держави в економіці набуває більш прозорих форм, які приходять на зміну безсистемних спроб втручання в ручному режимі в господарське життя шляхом індивідуальних рішень щодо окремих підприємств [2, с. 22].

Фактично, до набрання чинності Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» в Україні не здійснювався контроль за наданням державної допомоги. Варто відмітити, що до цього ж моменту в українському законодавстві було відсутнє поняття «державна

допомога суб'єктам господарювання» як таке, та, відповідно, не здійснювався контроль за її наданням [3, с. 49].

До цього підтримка суб'єктів господарювання за рахунок державних коштів відбувалася досить непрозоро і хаотично в залежності від швидкозмінних векторів промислової та регіональної політики країни. Отже, гостро постало питання про необхідність контролю за наданням державної допомоги, і водночас – більшої прозорості цього процесу [4].

Державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності. Державна допомога є допустимою, якщо: 1) допомога має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів; 2) надається з метою відшкодування збитків, завданих надзвичайними ситуаціями техногенного чи природного характеру [5].

Метою надання державної допомоги за новими правилами є прозорість і чітка визначеність її надання, зменшення можливостей витрачання державних коштів, наприклад, шляхом підтримки не ефективних підприємств, і як наслідок – більш ефективне витрачання державних ресурсів, зокрема коштів державного бюджету. Цей напрямок для України важливий, потрібний та неминучий на шляху розвитку ефективної економіки країни та інтеграції з ЄС [6].

Бізнес намагається адаптуватися й пристосуватися до нових реалій, або ж шукає нові напрямки та можливості для роботи. Безумовно, в контексті відновлення важливим є питання, звідки саме брати кошти на фінансування та якою врешті буде сума збитків. Крім джерел пошуку цих коштів, не менш важливим для країни буде їх раціональне використання [7].

Уряд запропонував малому та середньому бізнесу низку програм підтримки, щоб допомогти відновити втрати, завдані війною. На сьогодні Уряд у співпраці з міжнародними партнерами запропонував підприємцям низку програм для відновлення й розвитку. Зокрема, це надання пільгового кредитування – будь-який український бізнес, якому потрібна підтримка, може отримати кредит до 60 млн гривень під 0% на час воєнного стану. Надзвичайно популярними серед підприємців є грантові програми урядового проекту «Робота на заснування та розширення своєї справи, за якими вже надано грантів на майже пів мільярди гривень,

а також програми мінігрантів від міжнародних організацій, зокрема для релокованих підприємств.

Окрім того, рішеннями Уряду покращено регуляторне середовище – впроваджено декларативний принцип роботи, скасовано необхідність отримання для підприємців переважної більшості дозволів та ліцензій, діє мораторій на перевірки бізнесу. Все це зменшує навантаження на підприємців та забезпечує їх стабільну роботу в умовах воєнного стану [8].

Перед державою постає завдання – спрямувати усіх можливі зусилля щодо надання підтримки суб'єктам господарювання, а саме від консультування до фінансової підтримки задля перезапуску господарської діяльності. Очевидно, що напрями співпраці бізнесу та влади допомагають тримати економічний фронт.

Література:

1. Лучик С.Д. Проблеми і перспективи розвитку малого і середнього бізнесу : монографія . Чернівці : Технодрук, 2021. 400 с.
2. Лазебник, Л. Л. Економічні інтереси в системі механізмів державного впливу на економіку. 2019. С. 22.
3. Кулик О. Система державної допомоги в Україні: як європейські вимоги можуть зробити її більш ефективною. 2019. URL: https://www.civicsynergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Systema-derzhavnoyi-dopomogy-vUkrayini_yak-yevropejski-vumogy-mozhut-zrobyty-yiyi-bilsh-efektyvnoyu-1.pdf (дата звернення: 10.02.2023).
5. Артеменко А., Усова А., Вишневецька А. Державна допомога в Україні: як не нашкодити конкуренції. Підсумки першого року роботи нового закону та наступні кроки регулятора. URL: <https://mind.ua/publications/20189210-derzhavna-dopomoga-v-ukrayini-yak-ne-nashkoditi-konkurenciyi> (дата звернення: 10.02.2023).
6. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1555-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення: 12.05.2022).
7. Дягілева О. Три роки державній допомозі в Україні. АМКУ vs State Aid. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/tri-roki-derzhavniy-dopomozhi-v-ukrayini-amku-vs-state-aid.html> (дата звернення: 10.02.2023).
8. Деревянко А. Головна задача – вистояти. Що турбує бізнес в Україні під час війни. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/glavnaya-zadacha-vystoyat-bespokoit-biznes-1655831867.html> (дата звернення: 10.02.2023).
9. Бережна Т. Держава підтримує український бізнес, який виявив надзвичайну стійкість в умовах війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhava-pidtrymuie-ukrainskyi-biznes-iyaki-viyaviv-nadzvychainu-stiikist-v-umovakh-viiny-tetiana-berezhna> (дата звернення: 10.02.2023).